

Tarinan kertoo:
Tenho Heikkilä
Kälviä

Tryskyy päivä

Sitäkö tulee piisalle vanhaks, nii sitä rupiaa entistä usiammasti muistelehen lapsuuttans ja senaikasia asioita. Minäki muistan ko eilisen päivän kö pääsin enskerran riihelle.

Soli semmosta nokista tyätä, ja sevuaks oli olemassa oikein semmoset riihivaatheet. Vanha hurstipaita ja jonkulaiset housut, jotka ei enää muuhalle kelevannu. Senpä vuaks riihiväki oli semmosia retuteinejä, että vareksenpelättimeks olis luullu. Minullekki haethin päälle jonkulaisia lumppuja ja päähäni sain tuaran vahan huapahatun, joka oli naulalakkina ollu jo iät ja ajat.

Mutta oikein minä tunsin ihteni ylyppiähäks kö siinä muijen mukana, hämărăisenä elokuun aamuna kävellä reuhtasin ryysyisäni riihelle.

Riihi oli semmonen kolomiosanen rakennus. Ihte riihi oli toisessa pääsä. Sen nurkasa oli iso kiuas. Laattia oli juntanttu savesta ja se markkeeras kokolailla nykystä sementtilaattiaa. Se oli aika korkia huane. Sen puolivälisä oli niskat ja niem päällä oli pyäriät, irtonaiset parsipuut, joittem päälle taas rukhiin lyhtheet oli lajottu pysthön kuivaahan. Sisällä oli nokista ja pimiää. Sielä ei ollu muuta valonlähäjettä ko kaks piäntä räppänä.

Keskellä rakennusta oli sitte luuva, josa tryskäys tapahtu. Siinä oli leviästä kelleksistä tehty laattia, joka oli kokolailla korkiammalla jo riihen laattia.

Luuvan toisella pualella oli olokilato, johonka tryyskätyt oliet pröötäthin suurisa lyhtheisä. Niistä tehthin sitte aikanaas lathoin ja ulukorakennuksiin kattoja. Luuvan perällä oli sitte vielä piäni overeikä ja pimiä koppero, jota minä muistan oikein piänenä sikiänä peliänheeni. Se oli ruumenhuane.

Minun tyänäni oli ensimmäisenä riihipäivänäni olla riihesä lyömäsä lyhtheitä seinhän. Pujottelin niitä alas parsilta ja klopsein riihen nurkhan, jollonka suurin osa jyvistä irtos. Riihi oli eilisen lämmittämise vuaks vielä lämmin, ja pian rupes hiki juaksehan ja silimiä karvastelehan niettä piti vähäväliä haukata raitista ilimaa tuulenpualheisesta räppänästä. Jyväkasa rupes joutuin nurkas isonehan. Tuara oli neuvonnu, että kasa olia pijettävä jyrkkälaitasena, niettä tähkät ja roskat vyäryisivät alas helepommin ja jyvät pysyivät puhthaina.

Luuvasa lyhtheet sitte levitethin laattialle, niettä tyvipäät tuli seinäv viärhen, ja tähkäpualet keskilaattialle. Sitheet katkothin ja ruvethin tryskäähän. Se tyä tehthin varstoilla. Ne oli semmosia tyäkaluja, joisa oli siliäks höylätty varsi ja sem päähän oli nahkaremmillä sijottu puinen klupu. Sillä sitä sitte niitä olokia klapathin niin kauon, että viiminenki jyvä oli irronnu.

Tryskääjät kiärsi pareittain kulukien luuvan. Sitte oliet vielä käänethin toisim päin ja tryskäthiin uuestaas, ettei vain jumalanviljaa olis yhtään menny haaskiohon. Tryskäys tapahtu nii tahajilleens, ettei yhtään tiänny kuinka monta siälä oli tyäsä. Tyvenheinä syksyaamuina tämmönen jumputus kuulu usiammastaki talosta yhtäikaa.

Ko kaikki riihesä olheet rukhiit oli tryskätty, laasthin laattialla olheet jyvät ja roskat yhthen kashan. Sitte kannethin sisälle trusamyly. Soli semmonen omatekonen, puisilla hammasrathaila varustettu laite. Veisistä vääntämällä saathin aikhan aikamoinen ilimavirta ja yks seula heiluhan. Roskaset jyvät öysäthin hiliokseens myllyn päällä olevasta tratista sisälle. Ruumeneet ja roskat lensi ruumenhuaneese, että kropisi. Puhujistunheet jyvät taas tuli myllyn alle laatikhon. Se laatikko veti nelikon. Neliästä nelikosta tuli sitte tynnöri. Noli niitä vanhoja mittoja, jotka sillon oli vielä käytösä. Sitä sai sanua jo aikaseks miäheks, joka kanto pualen tynnörin ruissäkin aithan. Kyllä siinä tahto jo ukolta ko ukolta ruveta perse vippaahan loppumatkalla.

Heti kö oli saatu riihi siivottua ja jyvät aithan, ruvethin panehen riittä uuestaan ylös. Tuara kiipes parsille hajareisin istuhan. Minä sain annella lyhtheitä sille sinne ylös. Meijän riihi oli aika piäni. Sinne mahtu vain nelisenkymmentä kuhilaa. Yhesä kuhilhaasa oli seihtemäntoista lyhyjettä.

Sitte ko oli saatu parret täythen, laitti tuara kiukhaase valakian. Riihe pääsä oli pino mäntösiä riihipuita, nekkö oli kuulemma parhaita riihen lämmityksehen. Siinä met tuaran kaans sitte istuthin kynnyksellä ja kahtothin ko savu täytti riihen. Aurinkon valo näky sankkana viiruna räppänästä laattialle, johonka tippu jos jonkinlaista itikkaa viliasta. Hengen häjäsä ne siältä lähti, ko rupesivat savuhun tukehtuhun. Lukit tuli varovasti lankaans pitkin, mutta koppakuoriaiset putos alas että napsahti.

Toiset riihimiähet, isä ja setämiähet, oli menheet jo saunohon, ko met tuaran kaans tulthin riiheltä. Nokisia olthin, minä varsinki. Saatto olla, että minolin ehejoin tahajoin sotkinnu naamani nokhen, että olisin näyttänny riihimiäheltä siinä ko muukki. Tuara käveli vielä kartanon perällä olevalle aitalle. Oven piälesä oli suuri tynnöri. Se oli täytetty ensimmäiseks. "Siinä on seuraavan vuajen siämenet", sano tuara. Samalla se kuori ja tasotteli vielä lämmintä

viljaa. Siinä hetkesä oli semmosta hartautta, että minä kahtoin sen meleken itkua tettelevän. "On se kuule poika, suuri asia ko saahan taas vuajen tulo talthen katon alle. Minoon nähny senki ajan, ko maa ei antanu justhin mitään. Näläkä oli kaikilla. Meillekki tuli kerran näkäkhäinen akka kysyhän, että jos sais mennä riihesä krapsihan seinärakoja, jos siältä löytyis joku hyvä jyvä pettuleivän jatkkeeks."

Semmosia ne on ollu ajat meijänki lähimenneisyyjesä. Nyt joku jumalaton pröystäilee sillä, että lämmittää taloaans polttamalla jumalanviljaa, vaikka heti rajan takana on näläkhäisiä suita vaikka kuinka palijo.